

Česká 19
602 00 Brno
tel.: 516 202 111
redbrn@mfdnes.cz

Předplatné
a distribuce: 225 555 522
Inzerce: 516 202 311

Regionální NEJ
Nový seriál o zajímavostech
z našeho regionu
Čtete každý pátek v MF DNES

Brno a jižní Morava

Lidi teď trápí, že je nechtějí přijmout kvůli věku

KB1 dokončení

Tvrdíte, že úřad zaznamenává víc podání než dřív ohledně sociálního zabezpečení. Znamená to, že lidé se mají hůř než dřív? Nebo mají větší odvalu se brát za svoje práva?

Určitý prudší nárůst podání jsme zaznamenali v roce 2012 v souvislosti se sociální reformou a hlavně s problémy s počítačovými systémy, kdy lidé nedostali včas svoje peníze. Ale obecně bych řekla, že v této oblasti se počty kontinuálně zvyšují, hlavně když do toho započítáme důchody, a přičetla bych to tomu, že si lidé uvědomují, že k nám můžou podat stížnost.

Ročně obdržíme asi 8 000 stížností, u 800 zahajujeme šetření. U dvou třetin najdeme nějaké pochybení a hned při prvním detekování problémů nám vyhoví čtyři pětiny institucí, což je vysoké číslo.

Sněmovna nedávno přerušila projednávání vládního zákona o rozšíření pravomocí ombudsmana, protože chce znát váš názor. V jakých případech byste rozšíření pravomocí využila?

V případech veřejné žaloby v otázkách diskriminace. Zaznamenali jsme totiž případ, kdy jeden dopravní podnik odmítl pouštět do vozidel nevidomé se psem bez náhubku. Trvalo to téměř tři roky a bylo potřeba najít lidi, kteří podali žalobu, než dopravní podnik ustoupil, a to až v rámci předžalobní výzvy. Teoreticky to mohlo dopadnout tak, že by ti lidé vysoudili nějaké zadostiučinění, ale praxe dopravního podniku by se nezměnila. Veřejná žaloba, kterou bych mohla podat, by situaci zjednodušila. A to i v dalším případě, na který jsme narazili. Pracovní agentury, které zpracovávají životopisy a nabízejí je dál zaměstnavatelům, zjišťovaly věk uchazečů. Objevili jsme, že mají takto upravené už elektronické formuláře. Nepustí vás dál, když kolonku věku přeskočíte. Doporučili jsme, aby se stáří uchazečů nezjišťovalo, u většiny zaměstnání k tomu není žádný důvod. Veřejná žaloba se podává v podobné situaci, jako jsou tyto, kdy může dopadnout na více osob. A obvykle v případech, můžete-li jednat instituce doložit nějakými jejími pravidly. Žalobu můžeme

uplatňovat i jako sankci nebo hrozbu, ale nikoliv aby se platilo nějaké zadostiučinění. Měla by směřovat ke změně chování dané instituce.

Kvůli čemu si lidé u vás nejvíce stěžují?

V oblasti diskriminace je velmi častá pracovněprávní agenda.

A čeho nejvíce se týká?

Podezření na diskriminaci z důvodu věku, to se velmi těžko prokazuje.

Velkou debatu vzbudilo vaše stanovisko ohledně zápisů do škol. Řekla jste, že pokud se na nějakou školu hlásí víc dětí, než může přijmout, pak by je měl ředitel losovat, nikoliv dělat přijímačky.

Zdůraznila jsem, že losování je nejméně špatné řešení ze všech špatných v době, kdy je něčeho nedostatek. Vyдали jsme toto doporučení také proto, aby bylo možné předvídat, jak budeme reagovat, pokud přijde nějaká stížnost. Přijímačky vedou k tomu, že děti rozřazujete už v šesti letech podle inteligence a sociálního prostředí. Porušujete nejen zásadu rovnosti v přístupu ke vzdělání, ale je to i velice nešťastné. Je otázka, jestli to dětem nepřináší do života velkou nevýhodu. Nesetkávají se totiž s jinými, méně nadanými dětmi nebo s nadanými na něco jiného. Stát by se měl situaci daleko víc zabývat a měly by existovat studie, které by popsaly, v jakých oblastech vznikají specializované školy. Někde se totiž tento problém vůbec neřeší, a je tedy otázka, zda nechtít překreslení spádových obvodů. Musíme si zjistit víc informací, ale otázka rovnosti ve vzdělání se budeme věnovat dál.

Sociologové říkají, že podobný přístup mimo jiné zvyšuje i neporozumění mezi sociálními skupinami.

Samozřejmě. Rodiče, jsou-li úspěšní a lépe situovaní, by si měli uvědomit, že nedělají to nejlepší pro svoje děti. Možná že je pro budoucí život poškodí víc, než si umí dnes představit. Dítě sice bude umět anglicky, ale taky možná bude sociálně velmi problematické.

V průzkumech veřejného mínění, které se prováděly v posledních měsících, jste mezi ústavními činiteli skončila pokaždé na posledním místě. Čím si to vysvětlujete?

Pro zhodnocení bych potřebovala delší časovou řadu, i když bylo výzkumů v poslední době několik. Ale i po kauze se šátky nám poslední průzkum přisoudil jen asi o dvě procenta hlasů méně než před rokem v březnu, krátce po nástupu do úřadu. Takže spíš je možné, že horší umístění úřadu může být způsobeno tím, s jakými dalšími ústavními činiteli mě lidé srovnávají - s prezidentem, předsedou Senátu a Sněmovny nebo Ústavním soudem, protože každý úřad je úplně jiný. Ještě bych počkala dva roky a pak bych výsledky

Ombudsmanka Anna Šabatová je rok ve funkci veřejného ochránce práv. Nejčastěji řeší diskriminaci kvůli věku, pozdvižení vyvolaly její výroky ohledně zápisů do škol nebo muslimských šátků. Foto: Anna Vavříková, MAFRA

průzkumů hodnotila. Veřejný ochránce práv navíc není ústavní činitel. Bohužel.

V čem konkrétně je institut veřejného ochránce práv nezastupitelný?

Bez něj by spousta lidí běžnou komunikací s úřadem nevládla. Často se nám třeba podaří najít chybu ve výpočtu důchodů, tu by běžný občan obvykle neodhalil. Přišel by na to možná soud. Ale k nám stačí opravdu jenom poslat podání a jednička, co riskujete, je, že přijde dopis s konstatováním, že je nám líto, ale že nemůžeme nijak pomoci. Máme

i některé nezastupitelné úkoly, třeba v dohledu nad místy, kde je omezena lidská svoboda. Další hodně důležitou věcí je působení na systém. Velmi roztržštěné je třeba odškodňování za nesprávný postup státu. Už před lety jsme vypracovali desatero dobré praxe, jehož součástí je, že každé ministerstvo musí mít metodiku a aspoň přibližně stanovit částky za průtahy v řízení. Na některých úřadech se to viditelně pohnuje. Takže my už víme, že když lidé vyřizují příspěvek na péči 19 měsíců, tak jim můžeme říct, aby si podali také žádost o odškodnění za nesprávný postup. Nedostanou žád-

nou velkou částku, ale má to jasná pravidla.

Úřad veřejného ochránce práv si vydobyl vysokou prestiž, i když nemá výkonné pravomoci. Odborníci říkají, že v řadě případů stačí ke změně chování institucí jenom nálezh ombudsmana...

Ročně obdržíme asi osm tisíc stížností, jenom asi u osmi set z nich zahajujeme šetření. U dvou třetin z těchto osmi set pak najdeme nějaké pochybení a hned při prvním detekování problémů nám vyhoví čtyři pětiny institucí, což je vysoké číslo. Takže už ani nemusíme vydávat konečné

Fakta
Anna Šabatová

• Narodila se v Brně v roce 1951 do rodiny reformního komunisty Jaroslava Šabaty. Na začátku 70. let strávila dva roky ve vězení společně se svým otcem a bratrem za šíření samizdatu a letáků. Nemohla dostudovat, pracovala tedy jako úřednice. Podepsala Chartu 77, byla její mluvčí a působila ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Jejím mužem je také bývalý disident Petr Uhl, s nímž má tři děti.

• V letech 2001–2007 byla zástupkyní prvního veřejného ochránce práv Otakara Motejla. Poté působila jako předsedkyně Českého helsinského výboru. Před rokem byla zvolena Poslaneckou sněmovnou třetí ombudsmankou po Pavlu Varvařovském.

• Celoživotně se věnuje ochraně lidských práv, napsala na toto téma dizertační práci. Dostala Cenu OSN za obranu lidských práv, cenu Alice Garrigue Masarykové od velvyslance USA a Řád za zásluhy Polské republiky.

stanovisko, protože hned při prvním popsání problémů uzná úřad, že udělal chybu, a řekne, že se naším stanoviskem bude řídit.

Jste pro absolutní rovnost lidí, jak vyplývá z vaší dizertační práce o instituci ombudsmana. Uvažujete v ní nad výrokem profesorky Boženy Komárkové o tom, zda jsou lidská práva jen dočasným fenoménem, nebo zůstanou trvalým statkem evropské civilizace. Po letech v disentu, Chartě a Českém helsinském výboru - znáte už na tuto otázku odpověď?

Ochrana lidských práv je v kontextu instituce něco trochu jiného, než když jsme za ně před rokem 1989 jako aktivisté bojovali. Pořád musíme mít na paměti, že se věci můžou zvrtnout. Ze může převážít nepříznivá situace, kdy bude třeba daleko víc bojovat. Bez aktivity, bez přemýšlení a respektu k lidem může docházet k tomu, že nebudou dostatečně chráněna lidská práva. Napsala jsem to proto, abychom si stále uvědomovali, že lidská práva jsou důležitý statek. Že taky záleží na nás na všech, nejenom na ombudsmanovi, v jaké společnosti budeme žít.

Souvisí to i s tím, co jste prožila za komunistického režimu?

Nemyslím si, že to bylo to hlavní, co jsem se naučila, když jsme hájili lidská práva před rokem 1989. Z té doby si nesu trpělivost a jistotu, že musím dlouhodobě o něco usilovat, aby se věci změnily. A že koneckonců uslužeme o to, aby se změnilo, protože jsme přesvědčení, že naše úsilí je správné. A i když není korunováno výsledkem, nesmí polevit. Také musíme umět naslouchat argumentům druhé strany a hledat spravedlnost, zákonnost a dobrou správu.

„Kuvajtská princezna“ ovládla volbu Miss sestra

Karla Panáčková dominovala pátému ročníku Miss sestra. Staniční sestra kojeneckého oddělení Nemocnice Kyjov vyhrála nejen u odborníků, ale i u veřejnosti.

Hynek Zdeněk
redaktor MF DNES

Karla Panáčková Nová Miss sestra
Foto: Daniel Güttner

těžila nejen v semifinále, ale i ve finálovém večeru, a navíc měla i největší podporu u veřejnosti. Lidé jí totiž poslali formou SMS nejvíce hlasů,“ zdůraznila Eva Ranglová z pořádkové agentury We Make Media. Panáčková přitom o účasti vůbec neuvažovala. „O své nominaci jsem se dozvěděla až den před uzávěrkou výběru. Přišla s mnou bývalý primář našeho oddělení Jan Trubačik a řekl mi, že mě přihlásil do soutěže. Nechápal jsem, o co jde, až do okamžiku, než jsem přišla večer domů a zjistila, že mám na e-mailu instrukce k Miss sestra. To mě docela pobavilo,“ přiznala Panáčková. Domnívala se totiž, že ideální věk už v tomto směru prošla.

„Brzy jsem ale zjistila, že tato soutěž není o kráse, a navíc není ani nijak limitována věkem. Proto jsem v ní měla šanci uspět i já,“ směje se matka dvou již dospělých synů.

Druhou disciplínou bylo zodpovězení všetečného dotazu jednoho z vylosovaných porotců. Na Panáčkovou vyšel ředitel Fakultní nemocnice v Motole Miloslav Ludvík. „Asi si neuvědomil, že pracuji na kojeneckém oddělení, protože jinak by mi asi nepoložil otázku, jestli bych raději ošetřovala Brada Pitta, nebo jeho? Musela jsem mu proto odpovědět, že vzhledem k tomu, že by měli oba maximálně šest let, tak by mi bylo jedno, kdo z nich je vlastně který,“ doplnila veselým hlasem.

K legraci má čerstvá miss sestra

lo moc jednoduché, protože v práci podpatky normálně nenosím, takže mi to dalo zabrat,“ popsala s cukajícím koutky úst své pocity.

„Vnímala jsem to pořád jako vtip, ale když už mi tolik lidí drželo palce, přála jsem si dovézt domů aspoň nějakou cenu,“ přiznala.

Finálový večer se konal v Praze na Žofíně a účastnila se ho desetičlenná skupina finalistek. Večer stával se dvou disciplín. „V té první jsme se oblékly do zdravotnického oblečení a dělaly jsme takovou módní přehlídku. Pro mne to neby-

opravdu velmi blízko. Když se v sobotu ze soutěže vrátila, navlékla na sebe kostým a vyrazila večer na maškarní ples, kde společně s manželem a přáteli prezentovali pohádku Mrazík. „Já jsem byla Ivánek,“ prohlásila hrdě. Přestrojení bylo asi dokonalé, protože u porotců opět slavila. „Vyhráli jsme živé prase, takže to pak oslavíme na roznění,“ dodala se smíchem.

Panáčková původně plánovala, že si vezme v pondělí volno, ale to si rychle rozmyslela. „Nevydržela bych to, abych všem poděkovala za podporu. A mimochodem do příštího ročníku navrhuju pro změnu někoho zase já. Už vím dokonce i koho,“ doplnila se škodolibým úsměvem letošní vítězka.